

A close-up photograph of a woman with long, dark hair, her face completely obscured by her hands. She is wearing a thick, brown, textured sweater. The background is a plain, light blue-grey wall. The overall mood is somber and distressing.

BØRNS
VILKÅR

Vold mod børn i Danmark

Analyse af fysisk og psykisk vold i hjemmet

STOP
SVIGT

”

Min far er nogle gange voldelig, og kan finde på at slå, nive, eller hive i mig, men efter nægter han nogensinde at have rørt mig. Han råber også meget, og kan blive rigtig sur. Han siger at det er min egen skyld fordi jeg er sådan en møgunge, og at jeg aldrig hører efter.

Pige, 15 år, til BørneTelefonen

Forord

Det er 25 år siden, at det i Danmark blev forbudt for forældre at slå deres børn. Det betyder heldigvis, at flertallet af børn og unge i dag kan vokse op uden at blive udsat for slag, spark og trusler i deres familie.

Men volden finder stadig sted i nogle familier. På BørneTelefonen og i vores bisidning er vi jævnligt i kontakt med børn og unge, som udsættes for fysisk og psykisk vold af de voksne, der burde passe på dem. Børn bliver skubbet ned ad trapper, får knytnæveslag eller bliver låst ude i kulden uden tøj på.

Der har i mange år manglet viden om omfanget af vold mod større børn – den seneste undersøgelse blev lavet i 2016. Manglende viden gør det alt andet lige sværere at lave forebyggende indsatser, og de manglende fremskridt skinner igennem i vores nye undersøgelse. Børns Vilkår har spurgt 1.156 elever i 8. klasse, om de har været udsat for vold i hjemmet. Det svarer mere end hver femte ja til! Det er en høj andel, som viser, at vi skal gøre meget mere for at forebygge og stoppe volden - og hjælpe ofrene for det her massive – og ulovlige - svigt af børn.

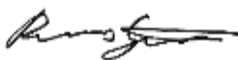
Undersøgelsen viser, at børn udsat for vold trives markant dårligere end andre børn. De oplever oftere mobning, føler sig mere ensomme, har lavere selvværd og lavere livstilfredshed. Flere er bange for konsekvenserne ved at fortælle om den vold, de oplever. Vi hører mange børn sige: "Er det min egen skyld?" Som voksne må vi insistere på, at dét aldrig er tilfældet!

Vi skal finde og hjælpe disse børn ud af volden. Alle børn, der lige nu skjuler synlige og usynlige blå mærker, som går rundt i frygt for næste slag, og som føler sig komplet værdiløse – fordi det er det, de får at vide, de er – har brug for, at vi finder dem og hjælper dem.

Vores undersøgelse bidrager med opdateret og nødvendig viden om vold mod børn. Det er viden, vi har brug for, når vi skal stoppe dette massive svigt af børn. Det kræver politisk handling og prioritering, ligesom det er helt afgørende, at fagpersoner og netværket omkring børn og unge får mere viden om advarselstegnene, og hvordan de skal handle, når de har mistanke om eller kendskab til vold. Det kræver en kulturændring – at vi som almindelige borgere ikke må være i tvivl om, at vi har pligt til at gribe ind. Og at alle forældre skal vide, at de bryder loven, hvis de udsætter deres børn for vold, og de skal kende til de alvorlige konsekvenser, volden har.

Mange børn skjuler det, de bliver udsat for. I vores nye undersøgelse siger fire ud af ti, at de ikke har fortalt nogen om volden. Nu er det op til alle os voksne at få handlet – vi skal stoppe volden, nu og på sigt, og hjælpe de børn og deres familier, som har været udsat for den.

Venlig hilsen



Rasmus Kjeldahl



Indhold

Danmark er langt fra at have afskaffet vold mod børn	5
Børns Vilkår anbefaler	7
Sådan har vi undersøgt vold i hjemmet	9
OMFANGET AF VOLD MOD BØRN	10
Hver femte elev i 8. klasse har været udsat for fysisk vold derhjemme	10
23 pct. har været udsat for psykisk vold i hjemmet	14
Det viser tidligere sammenlignelige undersøgelser om vold mod børn og unge	18
KONSEKVENSER AF VOLD MOD BØRN	20
Børn tier om voldelige forældre	20
Oftere mistrivsel blandt børn udsat for vold	23
Mere ensomhed blandt børn udsat for vold	25
Når myndighederne svigter	28
Sådan hjælper Børns Vilkår	29
Metode	31
Litteratur	35
Noter	36

Danmark er langt fra at have afskaffet vold mod børn

I 1997 blev det forbudt at slå sine børn i Danmark, og siden 2019 har psykisk vold i nære relationer også været strafbart. Alligevel melder hver femte elev i 8. klasse om fysisk vold og næsten hver fjerde om psykisk vold i hjemmet inden for det seneste år.

“Barnet har ret til omsorg og tryghed. Det skal behandles med respekt for sin person og må ikke udsættes for legemlig afstraffelse eller anden krænkende behandling.”

Sådan har Lov om Forældremyndighed og Samvær været formuleret siden 1997, da den såkaldte revselsesret blev afskaffet i Danmark. Dermed blev det forbudt for forældre at udøve vold mod deres børn. Siden 2019 har det også været strafbart at udsætte børn for psykisk vold.

Alligevel er Danmark langt fra i mål med at afskaffe fysisk og psykisk vold mod børn og unge. Det viser en ny undersøgelse fra Børns Vilkår blandt elever i 8. klasse. Den viser, at hver femte elev i 8. klasse (22 pct.), en eller flere gange, har været udsat for fysisk vold fra deres forældre i løbet af det seneste år. Næsten hver fjerde (23 pct.) har været udsat for psykisk vold i hjemmet, fx ved gentagne gange at blive kaldt noget, der gjorde barnet ked af det, at blive udelukket med tavshed, eller at blive truet med at blive smidt ud hjemmefra. Omkring hver ottende (12 pct.) har været udsat for både fysisk og psykisk vold.

Spørgeundersøgelsen er foretaget i perioden 15. november 2021 til 12. januar 2022 med svar fra 1.156 elever i 8. klasse.

Hovedparten af de elever, der har oplevet fysisk vold i hjemmet det seneste år, har været udsat for volden flere gange. 15 pct. af eleverne har mødt fysisk vold flere gange af en eller flere forældre, syv pct. har været udsat for fysisk vold en enkelt gang i løbet af det seneste år.

Når Børns Vilkår spørger, hvilke former for fysisk vold, eleverne har oplevet, har ni pct. af alle eleverne været udsat for grovere vold i form af slag med flad hånd, slag med knyttet hånd, slag med genstande og spark. 13 pct. har været udsat for fysisk vold som at blive skubbet, rusket, nevet og revet i håret.

For de elever, som har været udsat for psykisk vold, handler det hyppigst om at blive kaldt noget, der gjorde dem kede af det, fx dum, grim eller doven. Det har hver femte af alle eleverne oplevet (19 pct.) Næsthypigst er det, at en eller flere forældre, flere eller mange gange, har vist dem, at de ikke var noget værd (10 pct.). Syv pct. er blevet truet med at blive smidt ud hjemmefra, og seks pct. har, flere eller mange gange, oplevet ikke at blive talt til i flere dage.

Børns Vilkårs analyse af 8. klasses elevernes svar viser, at der er en sammenhæng mellem psykisk og fysisk vold i hjemmet og dårlig trivsel. Ensomhed, mobning og manglende tilhørsforhold i klassen kendetegner signifikant flere af de elever, der har været udsat for fysisk eller psykisk vold i hjemmet.

Mange børn og unge går stille med deres oplevelser. Fire ud af ti har ikke fortalt nogen om den fysiske eller den psykiske vold. Årsagerne til tavshed om vold kan være mange. De hyppigste er, at børnene ikke synes, at det er nødvendigt at fortælle om det, at de mest har lyst til at glemme det, og at de ikke tror, at der er nogen, der kan hjælpe dem.

På BørneTelefonen taler mange børn og unge for første gang højt om den vold, de udsættes for. Sidste år var der 1.346 samtaler om fysisk vold og 891 om psykisk vold, hvor en del af samtalerne handler om både fysisk og psykisk vold.

Børns Vilkår anbefaler

Vold mod børn i Danmark skal stoppes! Der skal være fokus på bedre forebyggelse, opsporing af voldstruede børn samt akut beskyttelse og hjælp til børn udsat for vold, mener Børns Vilkår.

01

Politikere i Folketinget, regionerne og kommunerne skal prioritere en langsigtet og massiv samfundsøkonomisk investering i at stoppe vold mod børn via forebyggelse, opsporing og tidlig hjælp

At det stadig er normalt, at børn udsættes for vold understreger, at det ikke er nok med mindre og enkelte tiltag på voldsområdet, og at det er for sent, når politikere kun fokuserer på at straffe voldsudøvere eller tilbyde krisecenterpladser. For at stoppe vold mod børn og i familier skal der investeres massivt i forebyggelse, opsporing og tidlig hjælp.

02

Giv børn og unge ret til 48 timers anonymt ophold på børne- og ungekrisecentre uden forældres samtykke

I dag skal forældre give samtykke til, at deres børn eller unge kan tage ophold på et børne-ungekrisecenter – også selvom forældrene er dem, børnene og de unge søger tilflugt fra. Folketinget bør ændre den nuværende lovgivning, så børn og unge ikke tvinges på gaden eller tilbage til et hjem med vold, når voldelige forældre ikke vil give samtykke til, at de kommer på et krisecenter.

03

Børn skal inddrages i deres egen sag og sikres, at de bliver tilbudt en bisidder

Alle børn og unge er eksperter i eget liv og har ret til en uvildig bisidder, der kan sikre, at barnets perspektiv og stemme inddrages i sager, der angår dem i bl.a. kommunen eller andre steder i det offentlige. Desværre bliver ikke alle børn og unge oplyst om muligheden for en bisidder. I retten har børn og unge ikke ret til at have bisidderen med, da denne skal beskikkes af dommeren. Dette kan give utryghed. Derfor skal børn og unge have ret til at have en bisidder med i retten.

04

Når der er mistanke om fysisk vold mod børn, skal kommunerne anvende børnehusene, som skal prioritere at gennemføre obligatoriske retsmedicinske undersøgelser

Det ligger allerede fast, at kommunerne i sager om vold altid skal samarbejde med de regionale børnehuse, der skal sikre en koordineret tværfaglig indsats af høj kvalitet. Den seneste undersøgelse viser dog, at der stadig eksisterer regionale og kommunale forskelle i anvendelsen af børnehusene, hvormed man risikerer, at børn og unge ikke får de relevante og nødvendige undersøgelser og hjælp¹. I dag er det ikke alle børn, som undersøges for vold, selvom der er mistanke om vold. Derfor skal det gøres obligatorisk, at børnehusene ved mistanke om fysisk vold rettidigt sikrer dokumentation med retsmedicinske undersøgelser.

05

Ret til terapi ved traumer

Alle børn, der har oplevet fysisk eller psykisk vold i hjemmet skal have mulighed for at få hjælp til at bearbejde eventuelle traumer via individuel-, gruppe- eller familieterapi. Tilbuddet skal omfatte børn, der selv har været udsat for vold eller har været vidne til vold.

06

Uddannelsesinstitutioner skal undervise i forebyggelse og indsats mod vold

Alle fagpersoner, som er i direkte kontakt med børn, skal have kompetencer til at opspore vold og mistrivsel og til at handle kvalificeret ved mistanke om vold mod børn. For at styrke opsporingen og chancen for, at fagpersoner sender flere kvalificerede og nødvendige underretninger, skal der indføres et obligatorisk modul om opsporing af psykisk og fysisk vold i hjemmet på relevante uddannelser. Dette inkluderer bl.a. professionsbacheloruddannelser, hvor færdiguddannede er i kontakt med børn samt politiskolen, medicinuddannelsen og tandlægeuddannelsen.

07

Hjælp voldsudøvere med at stoppe volden

Kommunerne skal have pligt til at tilbyde voldsudøvere hjælp til at stoppe volden, når der er børn i familien. Alle voksne, som har udøvet vold i familien, fx mod børn eller partner, skal tilbydes et passende behandlingsforløb for at bryde cirklen med vold. Tilbuddet til voldsudøvere kan være anonymt, ambulant og online og bør tilrettelægges ud fra en konkret vurdering af behovet. Til BørneTelefonen fortæller nogle børn, at det er deres største ønske at få stoppet volden. Men frygt for forældrenes – og derved deres egen – skæbne er en stærk faktor for, at de ikke fortæller om volden. Et garanteret tilbud om hjælp til at stoppe volden kan fremme børnenes mod på at bryde tabuet. Tilbuddet om behandling skal ikke stå i vejen for eventuelle straffesager, anbringelser eller andre foranstaltninger til at beskytte børn.

Sådan har vi undersøgt vold i hjemmet

Vi har undersøgt omfanget af vold blandt elever i 8. klasse med udgangspunkt i det, vi hører på BørneTelefonen, samt det internationalt anerkendte mål Conflict Tactics Scale (CTS)². Her spørges der til de reaktioner, de unge har oplevet i tilfælde, hvor de var uenige med de voksne – for at sætte volden i en konkret kontekst for eleverne, når de skal svare på spørgsmålene i spørgeskemaet.

I undersøgelsen er eleverne først blevet stillet følgende spørgsmål:

Hvilke voksne har du i din familie?

Du skal vælge de voksne i din nærmeste familie, som du har kontakt til/ser. Du kan vælge så mange svar, som du har brug for.

Eleven har haft følgende svarkategorier: *Mor, far, papmor/stedmor/bonusmor, papfar/stedfar/bonusfar, to mødre, to fædre, to papmødre/stedmødre/bonusmødre, to papfædre/stedfædre/bonusfædre, plejemor, plejefar, anden voksen.*

Derefter er eleverne senere i spørgeskemaet blevet spurgt til følgende:

Tænk tilbage på det seneste år. Har du oplevet, at din [de voksne, barnet har angivet at have i sit liv] har gjort følgende, når I var uenige?

1. [Han/hun] har snakket med mig om det
2. [Han/hun] har råbt ad mig
3. [Han/hun] har ikke talt til mig i flere dage
4. [Han/hun] har grædt
5. [Han/hun] har kaldt mig noget, som gjorde mig ked af det (fx dum, doven, grim)
6. [Han/hun] har vist mig, at [han/hun] ikke synes, at jeg er noget værd
7. [Han/hun] har truet med at smide mig ud hjemmefra
8. [Han/hun] har truet mig med noget voldsomt
9. [Han/hun] har kastet med og ødelagt ting
10. [Han/hun] har ødelagt nogle af mine ting
11. [Han/hun] har skubbet og rusket mig
12. [Han/hun] har nevet mig (fx i armen)
13. [Han/hun] har revet mig i håret
14. [Han/hun] har slået mig med flad hånd
15. [Han/hun] har slået mig med knyttet hånd
16. [Han/hun] har slået mig med en ting (fx bøjle, sko)
17. [Han/hun] har sparket mig
18. [Han/hun] har udsat mig for noget andet voldsomt

Eleven har haft følgende svarkategorier: *'Nej aldrig', 'Ja, en gang', 'Ja, flere gange', 'Ja, mange gange' og 'Ønsker ikke at svare'.*

OMFANGET AF VOLD MOD BØRN

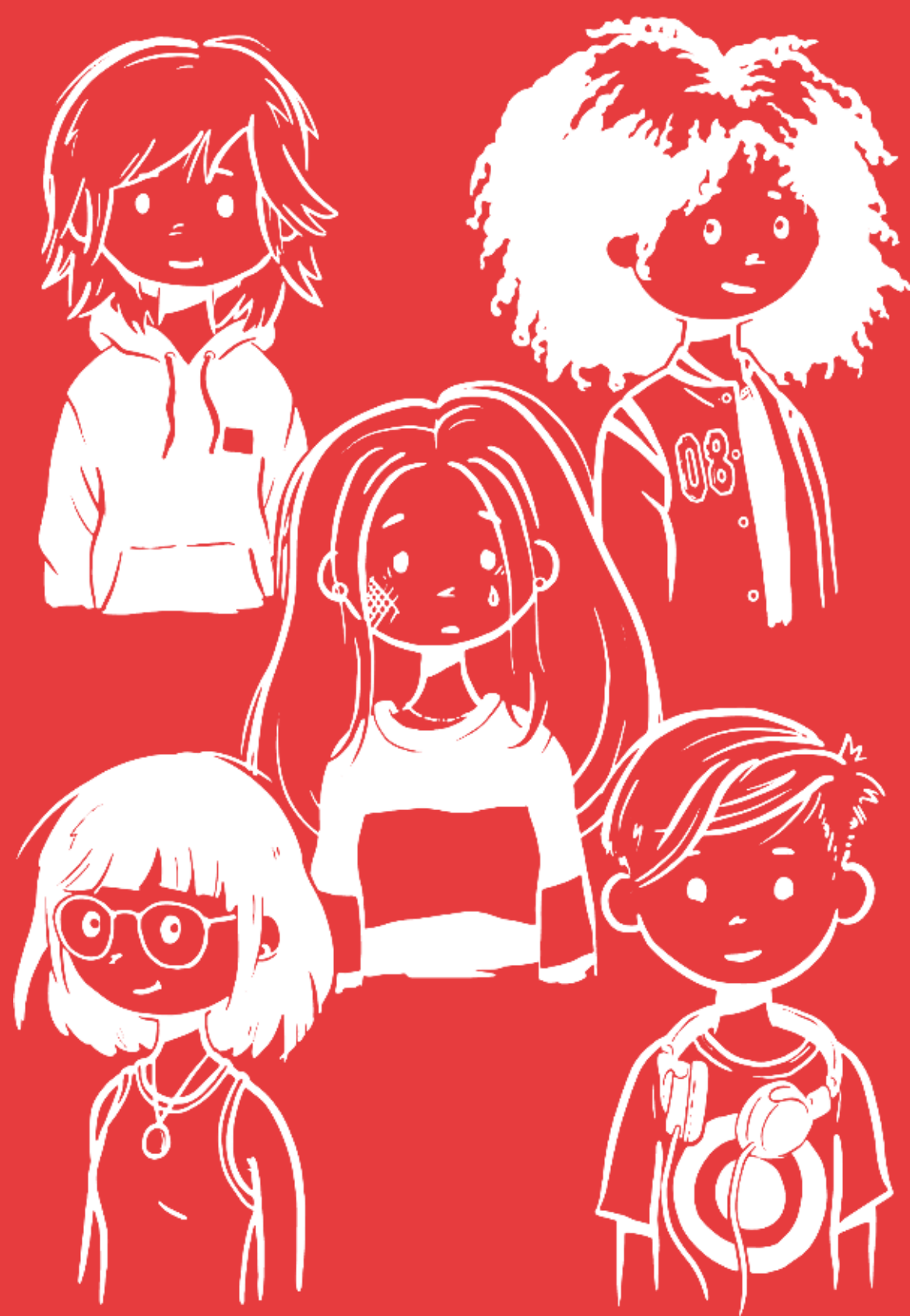
Hver femte elev i 8. klasse har været udsat for fysisk vold derhjemme

I 2022 er det ikke ualmindeligt at have oplevet fysisk vold fra sine forældre. Det viser en ny undersøgelse fra Børns Vilkår blandt 1.156 elever i 8. klasse. Hver femte (22 pct.) svarer, at de har oplevet vold i løbet af det seneste år. 13 pct. har været udsat for at blive skubbet, rusket, nevet eller revet i håret, mens ni pct. også har været udsat for grovere vold i form af slag med flad hånd, slag med knyttet hånd, slag med genstande eller spark.

Vold findes i mange former. Ifølge Socialstyrelsens definition er vold en "handling eller trussel, der uanset formålet kan krænke en anden persons integritet, eller som skræmmer, smerter eller skader personen" – og det uanset, om personen er et barn eller en voksen. Vold kan både være en bevidst handling eller en handling, der sker i affekt. Uanset typen af vold, der begås mod et barn, er der tale om en adfærd fra forældrene eller andre omsorgsgivere, som er ødelæggende for eller forhindrer udviklingen af et positivt selvbillede hos barnet, og som bringer barnets udvikling og sundhed i fare.³

Fysisk vold dækker over alt fra mindre grove til meget grove voldshandlinger. Med udgangspunkt i det internationalt anerkendte mål Conflict Tactics Scale (CTS)⁴ og det, vi hører på BørneTelefonen, definerer vi, at eleverne har været udsat for fysisk vold, hvis de inden for det seneste år har oplevet en eller flere af disse syv forskellige voldsformer ved uenighed med deres forældre; At blive rusket/skubbet, nevet, revet i håret, slået med flad hånd, slået med knyttet hånd, slået med en genstand og sparket.

22 pct. af eleverne svarer, at de, én eller flere gange, har været udsat for fysisk vold inden for de seneste 12 måneder af deres forældre, stedforældre eller plejeforældre. Det svarer til 247 unge i undersøgelsen.⁵ Omregnes tallet til alle 8. klasses elever i Danmark, svarer de 22 pct. til, at cirka 12.000 ud af de i alt 54.437 elever i 8. klasse har været udsat for fysisk vold det seneste år. I en klasse med 23 elever svarer det til, at fem elever har været udsat for fysisk vold.

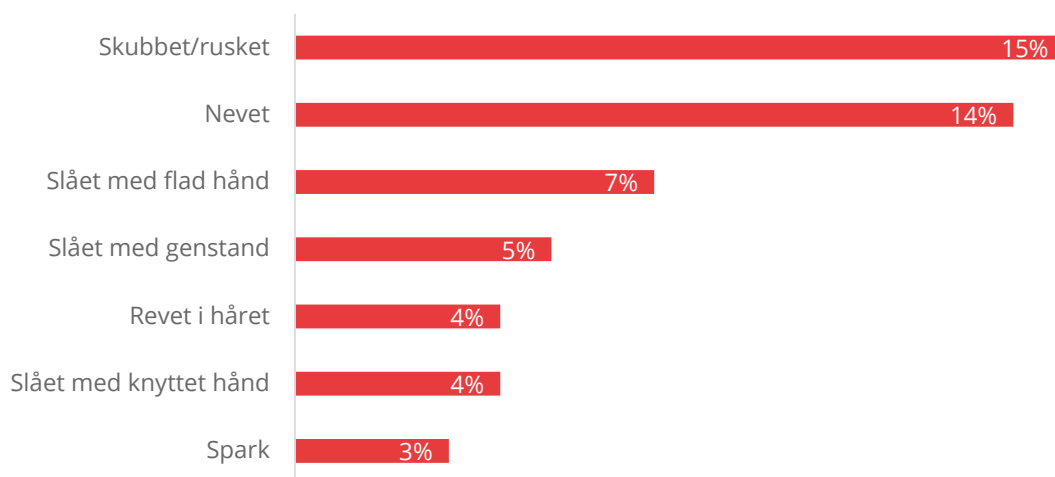


PÅ BØRNETELEFONEN HANDLEDE 1.346 SAMTALER OM FYSISK VOLD I 2021

Børnene fortæller:

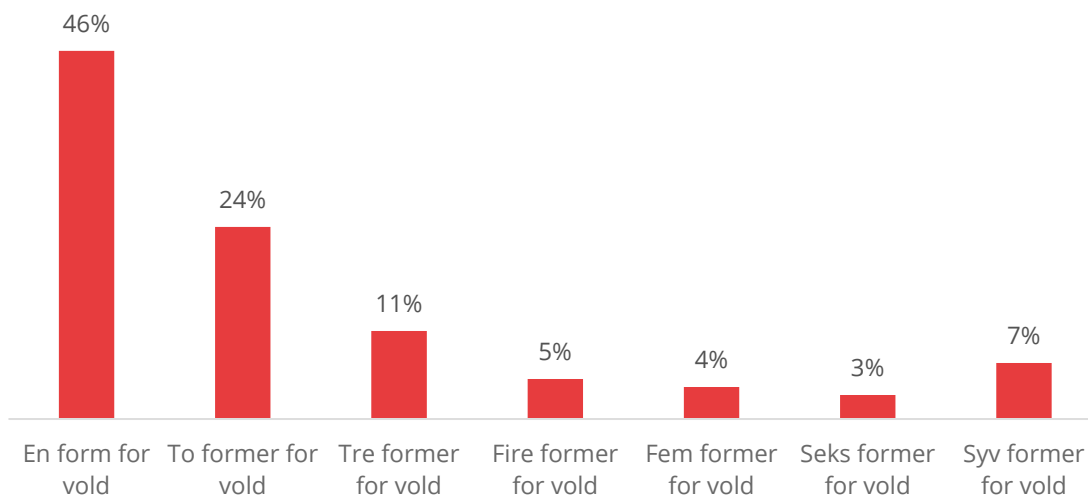
- "Jeg får lussinger"
- "De slår med et bælte"
- "De tager kvælertag"
- "De river mig i håret"
- "De trækker mig hen over gulvet"
- "De skubber"
- "De kaster med tallerkener efter mig"

Figur 1: Former for fysisk vold efter hyppighed



Bemærk: Antal svar varierer i de forskellige kategorier og ligger mellem 1.121-1.125, fordi de elever, som har svaret "Ønsker ikke at svare", er frasortet. For information om de stillede spørgsmål se side 9.

Børns Vilkår har også undersøgt, hvor mange forskellige former for vold eleverne har været udsat for. Næsten halvdelen, eller 46 pct. af dem, der har været udsat for fysisk vold, har været udsat for én form for vold – én eller flere gange. Som det ses af figur 2, er der færre, der har været udsat for mange former for vold. Men der sker en mindre stigning, når man ser på antallet af unge, der fortæller at have oplevet alle de syv former for vold, som undersøgelsen belyser. Det gælder for syv pct. af de unge.

Figur 2: Antal former for fysisk vold eleverne har været udsat for

Antal svar: 247 (børn udsat for fysisk vold). Børn kan have oplevet en form for vold flere gange. For information om de stillede spørgsmål se side 9.

Flere er udsat for fysisk vold flere gange

Af alle eleverne i undersøgelsen har syv pct. været udsat for en enkelt voldshandling fra én forælder, stedforælder eller plejeforælder. 15 pct. – eller dobbelt så mange – har oplevet gentagne voldshandlinger. Ser man udelukkende på de elever, som har været udsat for vold, har 32 pct. været udsat for én voldshandling, og 68 pct. har været udsat for gentagen vold. Af de elever, der har været udsat for fysisk vold fra deres forældre, er 55 pct. piger, 41 pct. er drenge, mens fire pct. har angivet, at de har en anden kønsidentitet. Det er lige ofte mødre og fædre, som udøver den fysiske vold. 14 pct. har været udsat for fysisk vold fra én forælder, mens otte pct. har været udsat for vold fra flere forældre (typisk to personer).

23 pct. har været udsat for psykisk vold i hjemmet

Næsten hver fjerde elev i 8. klasse (23 pct.) har været udsat for psykisk vold derhjemme. De er måske blevet kaldt noget – fx dum, doven, grim – som gjorde dem kede af det. De kan have været udelukket med tavshed og ikke blevet talt til i flere dage. Eller de er blevet truet med at blive smidt ud hjemmefra.

Den 1. april 2019 blev psykisk vold i nære relationer strafbart. Det er et vigtigt signal om de alvorlige konsekvenser, det kan have at være udsat for psykisk vold.

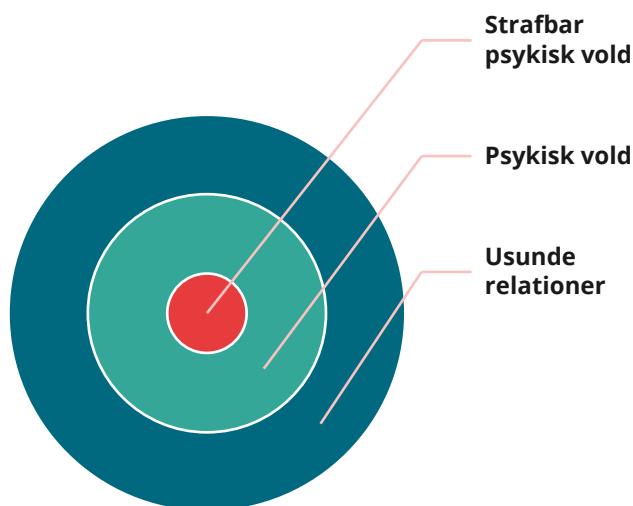
Der findes flere definitioner af psykisk vold – en strafferetlig definition og en socialfaglig definition.⁶ I den strafferetlige definition er der tale om psykisk vold, når nogen bliver udsat for gentagende groft nedværdigende, forulempende eller krænkende adfærd i nære relationer. Socialstyrelsen definerer psykisk vold som alle de måder, en person kan skade, skræmme, krænke, styre og dominere andre ved hjælp af en bagvedliggende magt eller trussel. Her kan psykisk vold fx også bestå af direkte trusler, nedvurderende og ydmygende adfærd, kontrol og isolation.⁷

I denne undersøgelse anvendes den socialfaglige definition af psykisk vold, der omfatter en bredere forståelse af psykisk vold end den strafferetlige definition. Her defineres det som psykisk vold, hvis man angiver, flere eller mange gange, at have oplevet; Ikke at blive talt til i flere dage, at blive kaldt noget, der gjorde én ked af det (fx dum, doven, grim), at blive vist, at man ikke er noget værd, at blive truet med at blive smidt ud hjemmefra eller at blive truet med noget andet voldsomt.

PÅ BØRNETELEFONEN HANDLEDE 891 SAMTALER OM PSYKISK VOLD I 2021

Børnene fortæller:

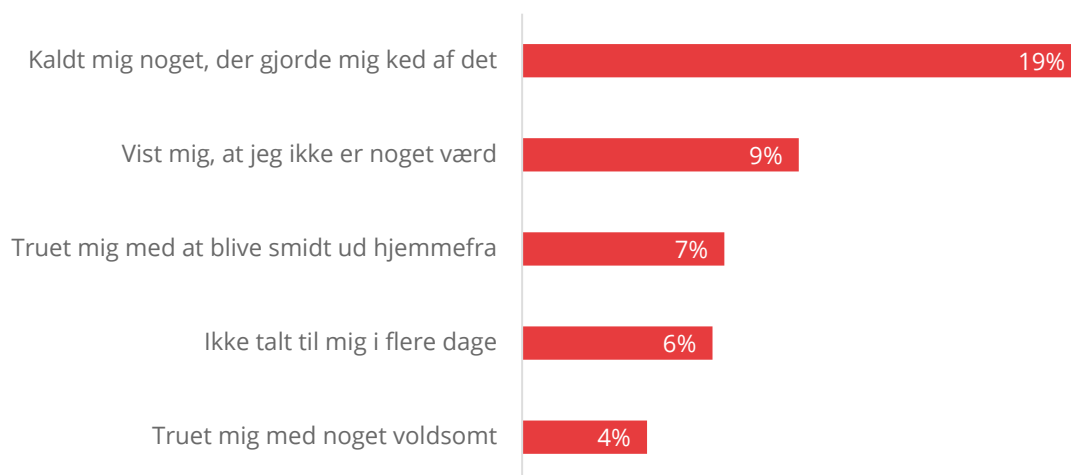
- "Mine forældre fortæller mig, at jeg ikke er noget værd"
- "Mine forældre er helt ude af kontrol"
- "Mine forældre er ekstremt vrede på mig"
- "Jeg bliver truet med vold"
- "Mine forældre truer med, at de vil begå selvmord, hvis jeg ikke ændrer mig"
- "De overvåger mig, de tager min telefon og computer, så jeg ikke kan søge hjælp"

Figur 3: Oversigt over strafbar og ikke-strafbar psykisk vold og usunde relationer⁸

Note: Figuren er skematisk og viser ikke noget om størrelsesforholdet mellem de tre typer.

Det at blive kaldt noget, der gjorde én ked af det, er den form for psykisk vold, som flest af eleverne i undersøgelsen angiver at have været udsat for. Som det fremgår af figur 4, drejer det sig om 19 pct.

Dernæst er det mest hyppige, at en eller flere forældre, flere eller mange gange, har vist dem, at de ikke var noget værd. Det har hver tiende været udsat for. Syv pct. er blevet truet med at blive smidt ud hjemmefra, og seks pct. har, flere eller mange gange, oplevet ikke at blive talt til i flere dage. Fire pct. har oplevet at blive truet med noget voldsomt.

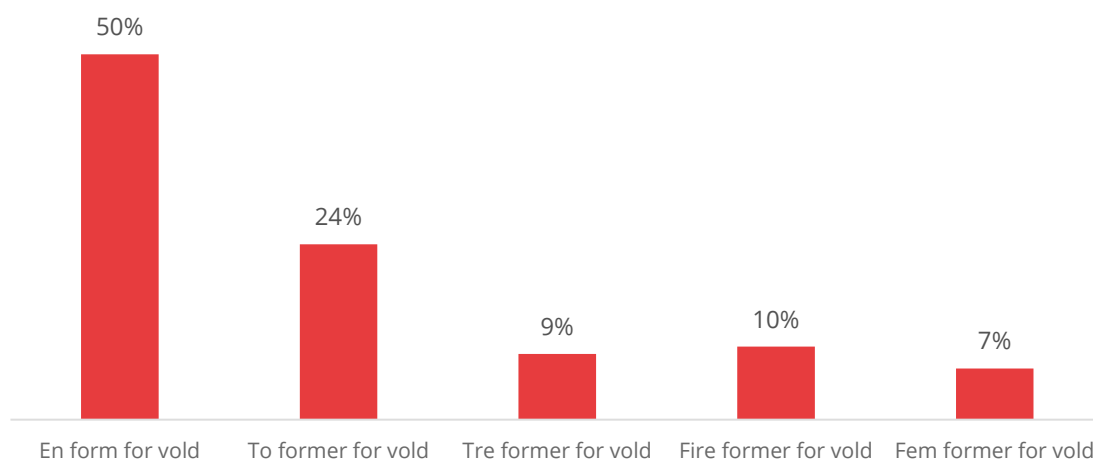
Figur 4: Former for psykisk vold efter hyppighed

Antal svar varierer kategorierne imellem og ligger mellem 1.121-1.126. De elever, som har svaret "Ønsker ikke at svare" er frasorteret. For information om de stillede spørgsmål se side 9.

Der kan godt være en ubehagelig stemning i hjemmet, som ikke er psykisk vold. Som figur 3 illustrerer, kan der eksistere en usund relation mellem barn og forældre, der ikke defineres som psykisk vold. I undersøgelsen er eleverne blevet spurgt, om de i forbindelse med en uenighed er blevet råbt ad. 44 pct. svarer, at en eller flere forældre har råbt ad dem, flere eller mange gange, i løbet af det seneste år, når de har været uenige.

Som det fremgår af figur 5, har flest af de elever, som er blevet udsat for psykisk vold, oplevet én af de former for psykisk vold (50 pct.), som er listet i figur 5. Her ses altså det samme billede som for fysisk vold - at flest har været udsat for én form for psykisk vold. Men de har været udsat for den éne form, flere eller mange gange, inden for det seneste år jf. definitionen på psykisk vold, som anvendes i denne undersøgelse. Knap hver fjerde har været udsat for to former for psykisk vold.

Figur 5: Antal former for psykisk vold eleverne har været udsat for



Antal svar: 255 (børn udsat for psykisk vold). Børn kan have oplevet én form for vold flere gange.
For information om de stillede spørgsmål se side 9.

I undersøgelsen er der en overvægt af piger, der er blevet udsat for psykisk vold. Af de elever, der har været udsat for psykisk vold fra deres forældre, er 60 pct. piger, mens 35 pct. er drenge, og fem pct. har angivet, at de har en anden kønsidentitet. Det er lige ofte mødre og fædre, der udøver den psykiske vold. 14 pct. har været udsat for psykisk vold fra en enkelt omsorgsperson, mens ni pct. har været udsat for psykisk vold fra flere personer (typisk to).

Materiel vold

I undersøgelsen er eleverne også blevet spurgt, om de har været udsat for, at der er blevet kastet noget efter dem, eller at en af deres forældre har ødelagt nogle af deres ting i forbindelse med en uenighed. Det har fem pct. af eleverne i 8. klasse været udsat for. Fire pct. har oplevet at få sine egne ting ødelagt af omsorgspersoner i forbindelse med en uoverensstemmelse.

På BørneTelefonen fortæller mange af de børn og unge, der er udsat for vold, at deres forældre fratager dem deres telefoner, computere eller andre personlige ejendele. På den måde fratager forældrene også børnenes mulighed for at søge hjælp.

En ud af otte elever i 8. klasse har været udsat for både fysisk og psykisk vold

I Børns Vilkårs nye undersøgelse fremgår det, at 12 pct. af eleverne har været udsat for både fysisk og psykisk vold. At de to former for vold går hånd i hånd gentager sig i samtaler på BørneTelefonen og i sager, hvor Børns Vilkår har bisiddet børn, der har været udsat for vold, og som har en sag i kommunen.

Her er et eksempel på en fortælling fra en 10-årig pige, der er blevet udsat for både fysisk og psykisk vold. Hun henvendte sig til BørneTelefonen og fik efterfølgende en bisidder fra Børns Vilkår:

"Emma fortæller, at hendes forældre har været skilt, siden hun var fire år. Far har fået en ny kone og et barn mere. Hun er blev skubbet ned ad trappen af sin far. Hun fortæller, at hun er blevet sparket over benet af faren, da de to var uvenner. Emma fortæller, at faren ofte tager hårdt fat i hende, når faren bliver vred. Hun fortæller om en konflikt, hvor hun blev låst ude i haven og frøs meget. Emma fortæller, at hun har svært ved at falde i søvn og ofte vågner om natten og er bange, når hun er hos sin far. Når hun går ind til sin far om natten, går han ind til hende, men ikke ret længe. Når faren går igen, græder Emma voldsomt, men det reagerer faren ikke på."

Det viser tidligere sammenlignelige undersøgelser om vold mod børn og unge

VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd undersøgte i 2016 fysisk og psykisk vold blandt elever i 8. klasse og fandt, at 17 pct. havde været udsat for fysisk vold i hjemmet som rusk, skub, slag med flad hånd, slag med knyttet hånd, slag med genstande eller spark. I Børns Vilkårs nye undersøgelse har vi spurgt til de samme seks former for vold og suppleret med et spørgsmål om at blive nevet, fordi det er en form for vold, i hyppigt hører om på BørneTelefonen. I Børns Vilkårs undersøgelse oplyser 18 pct. af eleverne at have været udsat for de seks former for vold, som er omfattet af VIVEs undersøgelse. Inkluderes den syvende form for vold – at blive nevet – er omfanget af vold i Børns Vilkårs undersøgelse 22 pct. En forskel på de to undersøgelsers design er, at Børns Vilkår undersøger vold fra flere omsorgspersoner – fx stedforældre og plejeforældre foruden far og mor, hvor VIVE kun spørger til to forældre, hhv. mor/evt. stedmor og far/evt. stedfar (Læs mere på side 9 'Sådan har vi undersøgt vold i hjemmet').

VIVEs undersøgelse belyste også psykisk vold - defineret som, at den unge oplevede mindst to af følgende negative reaktioner gentagne gange fra mindst én forælder: Kaldt ting, som gjorde mig ked af det, vist, at forælderen ikke regnede mig for noget, blevet udelukket med tavshed, blevet truet med at blive smidt ud hjemmefra, blevet truet med noget andet voldsomt. Med denne opgørelsesmetode er der otte pct., som har oplevet psykisk vold. Ved anvendelse af denne definition i Børns Vilkårs undersøgelse er tallet 11 pct.

En stor undersøgelse fra Børnerådet om vold mod elever i 7. klasse viste i 2016, at 29 pct. i 7. klasse som følge af en uenighed med en af de voksne derhjemme havde oplevet rusk, skub, at blive nevet, revet i håret, slag med flad hånd, slag med knyttet hånd, slag med ting, fx sko eller bøjle eller spark (samme opgørelse som i Børns Vilkårs undersøgelse). Undersøgelsen viste også, at 17 pct. var udsat for psykisk vold defineret ved flere gange at have oplevet en eller flere af følgende fire former for psykisk vold: Ikke at blive talt til i flere dage, at blive vist, at man ikke er noget værd, truet med at blive smidt ud hjemmefra eller truet med noget andet voldsomt. Ved anvendelse af denne definition i Børns Vilkårs undersøgelse er 14 pct. blevet udsat for psykisk vold inden for det seneste år.

Børns Vilkår anvender en anden definition af psykisk vold. Elever, der har været udsat for mindst én af fem hændelser (se figur 4) ved en uenighed med forældrene, flere eller mange gange, inden for det seneste år, defineres som at have været udsat for psykisk vold i undersøgelsen. Ved denne definition har 23 pct. været udsat for psykisk vold i hjemmet inden for det seneste år.

Kilder: Oldrup, H. (2016): Vold og seksuelle overgreb mod børn og unge i Danmark 2016. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd; Børnerådet (2016): Børneindblik 7/16: Fysisk og psykisk vold er stadig en del af mange børns hverdag. Analysenotat fra Børnerådet, Nr. 7/2016, 3. Årgang, November 2016.



KONSEKVENSER AF VOLD MOD BØRN

Børn tier om voldelige forældre

I 2021 handlede 1.346 samtaler på BørneTelefonen om fysisk vold, og yderligere 891 handlede om psykisk vold. I en del af samtalerne fortæller børn og unge både om fysisk og psykisk vold. I de fleste samtaler om vold fortæller børnene og de unge om vold fra deres forældre – oftest deres far, når det kommer til fysisk vold. I samtaler om psykisk vold er det næsten lige så hyppigt mor, der udøver volden.

Samtaler om vold på BørneTelefonen viser, at børn og unge er udsat for mange forskellige former for vold. Det er alt lige fra kvælertag til lussinger, slag med bælter, at blive brændt med strygejern og cigaretter eller få kastet tallerkener efter sig. Flere børn fortæller, at deres forældre taler nedladende og voldsomt til dem. De beskriver, at de voksne er ude af kontrol eller er ekstremt vrede på dem.

En pige på 11 år fortæller til BørneTelefonen:

"Jeg har en far og jeg er bange for ham. Han råber virkelig hårdt og det gør mig så virkelig bange og jeg føler mig ikke sikker i mit hus længere. Der var også engang da jeg smækkede min dør, så begyndte han at true mig med at han tager døren af og slår mig med den."

Det kan være svært at tale om vold. Ofte er BørneTelefonen det første sted, hvor barnet taler højt om det, der sker derhjemme. I undersøgelsen blandt 1.156 elever i 8. klasse angiver 41 pct. af dem, der har været udsat for fysisk og/eller psykisk vold det seneste år, at de ikke har fortalt nogen om volden. Årsagerne kan være mange, men i undersøgelsen er elevernes hyppigste forklaringer, at de:

- 1) ikke synes, det er nødvendigt at fortælle om
- 2) har mest lyst til at glemme det
- 3) ikke tror, der er nogen, der kan hjælpe dem
- 4) synes, det er svært at tale om
- 5) ikke vil gøre deres forældre kede af det
- 6) er bange for, at deres familie får problemer.

Mange børn kender ikke deres ret til at vokse op uden vold

I flere samtaler er børnene ikke selv opmærksomme på eller er i tvivl om, hvorvidt det, de udsættes for, er forkert. En pige på 15 år fortæller: "Jeg føler mig som den største skuffelse og at jeg bringer skam over hele min familie. Jeg er blevet skældt ud så mange gange. Jeg tænker på det ret tit, kan man kalde det misbrug? Eller er det bare mig der overdriver."

I flere af samtalerne fortæller børn om at være usikre på, om det, deres forældre gør, er forkert. En pige på 13 år skriver i et brev til BørneTelefonen: "Har ikke talt med nogen om det før. Føler mig skyldig. Jeg kan ikke mere. Min far han slæber mig hen af jorden og skubber og gør så jeg falder. Jeg bliver så forvirret og usikker når han nogen gange er sød, men så pludseligt skubber og niver og tager fat i mig og råber og slæber mig rundt. Jeg bliver usikker på om det er min egen skyld om det virkelig er fordi jeg er så forfærdeligt en pige eller dum. Jeg kan næsten ikke sove om natten og jeg er hele tiden bange og ked af det. Jeg ved ikke, hvem der passer på mig."

Flere børn fortæller til BørneTelefonen, at de oplever følelsen af at være forkerte eller at have skuffet forældrene. Denne indadvendte skam og skyld kan være medvirkende til, at børnene ikke fortæller om volden. Nogle fortæller også, at forældrene direkte giver dem skylden for volden. En 10-årig dreng fortæller til BørneTelefonen: "I skænderier får jeg altid skylden. Nogle gange slår mine forældre mig når det sker. De siger altid at det er min skyld at vi kommer op i skænderier."

En del børn og unge, der henvender sig til BørneTelefonen om vold, fortæller om stor loyalitet over for deres forældre og om ambivalente følelser. De ambivalente følelser fortæller en 13-årig dreng: "Min far går og truer mig med at smide mig ud af familien og siger jeg skal flytte ind til en ny familie. De er så onde ved mig. Jeg vil gerne skifte familie men vil heller ikke på samme tid og jeg ved ikke hvad jeg skal gøre."

Mange fortæller også om, at de er bange for at gøre deres forældre kede af det eller at skuffe dem ved at afsløre volden. Nogle børn er bevidste om, at forældrene har det dårligt – nogle fortæller om psykisk sygdom, depression og alkoholmisbrug – og vil ikke gøre forældrenes situation værre. De tager typisk et stort ansvar for familien og for eventuelt mindre søskende, som de ikke vil lade i stikken.

Frygt er en barriere for at fortælle om volden

Der er mange årsager til, at det kan være svært for børnene at fortælle om volden. For nogle børn handler det om, at de frygter, at volden eskalerer, hvis forældrene finder ud af, at de har fortalt om det, der sker i hjemmet. Den frygt skriver en 14-årig pige om til BørneTelefonen: "Jeg har det forfærdeligt herhjemme, og jeg er bange for at kontakte nogen. Jeg er bange for at kontakte nogen, fordi jeg er bange for de kontakter mine forældre og så kan jeg måske ikke få lov til at blive fjernet fra mit hjem. Så er jeg bange for min mor vil slå mig endnu mere... og det vil jeg ikke have der sker. Jeg drømmer tit om at jeg har en far og en mor, som elsker mig."

For andre børn er frygten for, hvad der sker med forældrene større. Kommer de i fængsel? De fortæller om komplekse følelser og frygten for at miste forældrene, hvis de fortæller om volden – eller "melder dem", som børnene ofte kalder det. Fx beskriver en pige på 11 år, hvordan hun elsker sin far på trods af de voldelige udbrud, han har:

"Min far er meget voldelig, og jeg bliver bange og ked af det når han er det. Han overreagerer når man siger noget han ikke bryder sig om. Jeg vil gerne melde det til politiet, problemet er at jeg elsker meget min far og jeg vil ikke miste ham, jeg vil bare gerne have at han holdt op med at være så voldelig."

En anden pige på 13 år skriver i overskriften til sit brev til BørneTelefonens Brevkasse: "Bange for, hvad der sker med mine forældre." Hun fortæller: "Jeg har i flere år nu levet i et hjem hvor der både er vold, og råben. For et år siden var det hele så slemt at jeg overvejede at melde det til kommunen, men det gjorde jeg så ikke fordi jeg var bange for hvad der så ville ske med mine forældre, for jeg kan jo også have gode perioder med dem."

En del børn og unge henvender sig til BørneTelefonen, fordi de ønsker at komme væk hjemmefra. En dreng på 15 år skriver til BørneTelefonen: "Jeg har mange problemer med min mor og far. Jeg overvejer at løbe hjemme fra. Mine forældre kalder mig hele tiden 'idiot' og 'vørste barn'. De har aldrig nogensinde kunne lide mig."

Mangel på et stabilt og trygt netværk

Mange børn og unge, der henvender sig til BørneTelefonen, føler ikke, de har andre steder, de kan henvende sig. De mangler et stabilt netværk og ved ofte ikke, hvor de skal søge hjælp. Nogle børn fortæller til BørneTelefonen, at de er løbet væk hjemmefra, men at de ikke ved, hvor de skal løbe hen. BørneTelefonen kan for mange af børnene være det første sted, de henvender sig.

Når børn og unge fortæller om vold i hjemmet, tilbyder Børns Vilkår dem en bisidder, der fx kan følges med barnet eller den unge hen til kommunen. Men de fleste er ikke klar til at opgive deres anonymitet og tage imod tilbuddet om en bisidder, når de henvender sig – og måske for første gang fortæller om volden.

At bryde tavsheden er ofte en langsom proces. Det skyldes ofte uvidenhed om, hvad der kommer til at ske, hvis man henvender sig til kommunen. De færreste børn ved fx, at kommunen skal tale med barnet før forældrene i sager om underretning om vold.

I 2021 var Børns Vilkår bisidder i 439 sager i kommunerne, hvoraf vold var en problemstilling i mindst 85 af sagerne.

Oftere mistrivsel blandt børn udsat for vold

For et stort antal af de børn, som henvender sig til BørneTelefonen om vold, gælder det, at deres liv er præget af stor mistrivsel. De beskriver, at volden gør dem kede af det, triste og ængstelige.

Flere børn, der oplever voldelige forældre, beskriver, at de har problemer med selvskade og selvmordstanker. En pige på 12 år skriver til BørneTelefonen: "Min papfar er voldelig. Jeg græder mig selv i søvn hver aften og jeg kan ikke mere. Jeg tror jeg er en fejl. Jeg har snakket med en lærer om det og vi får lidt hjælp fra Kommunen. Men min mor siger at alt hvad jeg siger er løgn fordi at hun siger det ikke passer. Jeg er utryk hele tiden derhjemme Og over alt. Jeg har skåret i mig selv. Jeg har virkelig mange selvmordstanker for jeg har tit været ved og stille mig ud foran en bil eller ligge mig ned ude på vejen. For jeg gider ikke mere."

Billedet fra BørneTelefonen af børn og unge, der oplever vold og mistrivsel afspejles også i den nye undersøgelse fra Børns Vilkår, hvor elever, der har været udsat for vold, i højere grad mistrives sammenlignet med gruppen, der ikke har været udsat for vold.

At være udsat for vold kan have store konsekvenser for det enkelte barn både på kort og på lang sigt. Forskning viser fx, at det at være udsat for vold er forbundet med en forøget risiko for en lang række problematikker såsom indlæringsvanskeligheder, psykiatriske diagnoser, trivsels- og helbredsproblemer.⁹

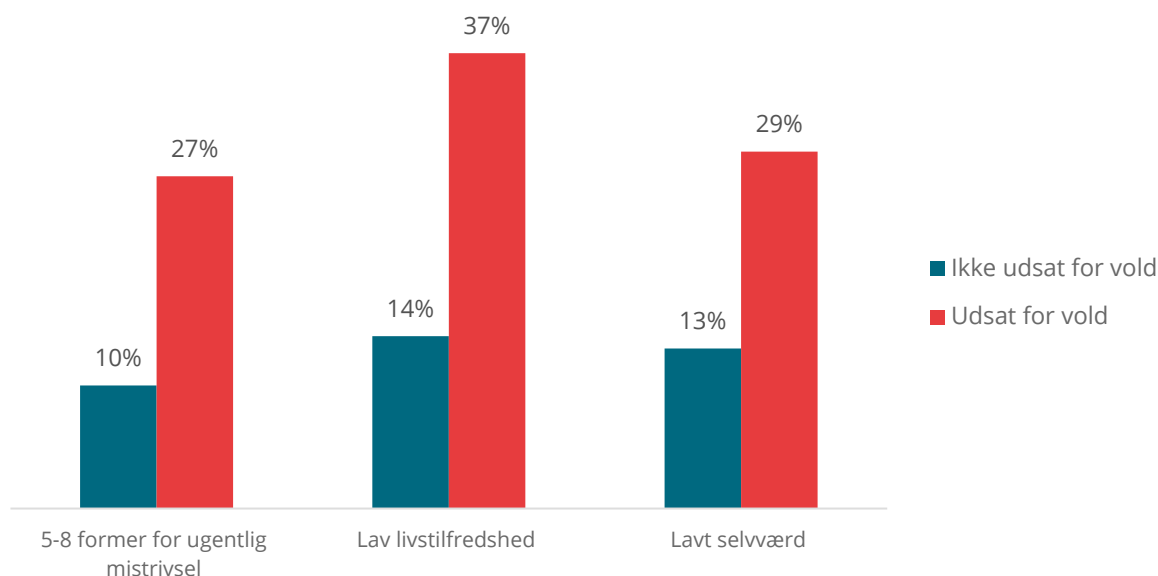
I undersøgelsen har vi set på sammenhængene mellem at være udsat for vold og forskellige trivselsindikatorer. Vold dækker her over at være udsat for fysisk og/eller psykisk vold. Der kan være mange forskellige årsager til, at et barn mistrives, og det er ikke muligt på baggrund af dataanalysen at sige noget om årsagssammenhænge. Men man kan se, om børn udsat for vold er overrepræsenteret - sammenlignet med børn, der ikke har været udsat for vold - når man ser på, om børnene er i mistrivsel m.v.

Mistrivsel, livstilfredshed og selvværd hos unge, der har været udsat for vold

Mere end hver tredje elev (37 pct.), som har været udsat for vold, føler lav tilfredshed. Det gælder for 14 pct. blandt de unge, som ikke har oplevet vold i hjemmet. Også i forhold til graden af selvværd, er der forskel på de to grupper. En signifikant højere andel af unge, der har været udsat for vold, har lavt selvværd (29 pct.) sammenlignet med de øvrige unge (13 pct.)

Der er også flere i gruppen, som har været udsat for vold, der hyppigt oplever en lang række af mistrivelsesformer som fx at være ked af det og have hoved- eller mavepine. Mere end hver fjerde elev udsat for vold (27 pct.) oplever ugentligt mellem 5-8 forskellige mistrivelsesformer, mens det gør sig gældende for hver tiende elev, som ikke har været udsat for vold.

Figur 6: Andelen af elever, der er udsat for vold (fysisk og/eller psykisk), der oplever svær mistrivsel, lav livstilfredshed og lavt selvværd, sammenlignet med dem, der ikke er udsat for vold



Antal svar: 1.125 (757 børn, der ikke har været udsat for vold og 368 børn, der har været udsat for fysisk og/eller psykisk vold). Figuren viser kryds mellem børn, der har/ikke har været udsat for vold samt spørgsmål vedr. mistrivsel, livstilfredshed, og selvværd. De elever, som har svaret "Ved ikke" og "Ønsker ikke at svare" er frasortet. (Se side 9 for information om de stillede spørgsmål vedr. vold samt afsnittet 'Metode' for information om spørgsmål vedr. mistrivsel, livstilfredshed samt selvværd).

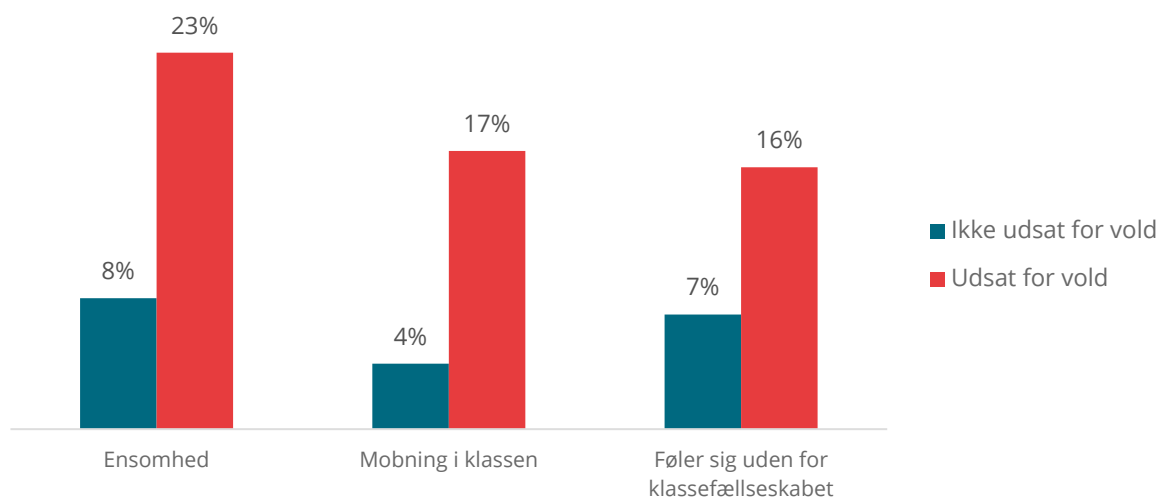
Mere ensomhed blandt børn udsat for vold

Ensomhed, mobning og manglende tilhørsforhold i klassen kendetegner flere af de elever, der har været udsat for fysisk og/eller psykisk vold i hjemmet.

Blandt de elever, som har været udsat for fysisk og/eller psykisk vold i hjemmet, føler knap hver fjerde sig ensom (23 pct.). Det gælder for otte pct. af dem, der ikke har været udsat for vold.

17 pct. af de elever, der har været udsat for vold, er blevet mobbet i klassen. Det er fire gange så stor en andel, som de elever, der ikke har været udsat for vold (fire pct.). Der er også en signifikant højere andel, der føler sig uden for fællesskabet (16 pct.), blandt de elever, der har været udsat for vold sammenlignet med dem, der ikke har været udsat for vold (syv pct.).

Figur 7: Andelen af elever, der er udsat for vold (fysisk og/eller psykisk), der oplever ensomhed, mobning i klassen, og som føler sig uden for klassefællesskabet sammenlignet med dem, der ikke er udsat for vold



Antal svar: 1.125 (757 børn, der ikke har været udsat for vold og 368 børn, der har været udsat for fysisk og/eller psykisk vold). Figuren viser kryds mellem børn, der har/ikke har været udsat for vold samt spørgsmålene "Er du blevet mobbet i dette skoleår?", "Jeg føler mig som en del af fællesskabet i min klasse" samt spørgsmål vedr. ensomhed. (Se side 9 for information om de stillede spørgsmål vedr. vold samt afsnittet 'Metode' for information om ensomhed).

Det er værd at bemærke, at vold som en samlet, overordnet kategori er meget bred og tæller et stort spektrum af voldshændelser, der varierer i type, hyppighed og intensitet. Det betyder, at nogle nuancer og forskelle går tabt, når kategorier slås sammen. I analyserne har vi ikke opdelt eleverne yderligere i forhold til de forskellige former for vold og hyppigheden af voldshændelser, fordi undergrupperne ved kryds med trivselfaktorer m.m. bliver små, og de statistiske resultater mere usikre.

Der er en overordnet tendens til, at særligt den psykiske vold ser ud til at være udslagsgivende i forhold til mistrivsel m.m. Forskning viser, at psykisk og fysisk vold ofte er sameksisterende, og at psykisk vold kan være lige så eller endda mere skadelig end fysisk vold.¹⁰ Hyppighed og intensitet kan spille en central rolle. I denne analyse defineres fysisk vold som nævnt både i form af enkeltstående og gentagne oplevelser af vold fra omsorgspersoner, mens psykisk vold altid defineres ved gentagne oplevelser.



Jeg oplever vold i mit hjem fra både min mor og min far. Jeg bliver både fysisk og psykisk slået af mine forældre. For nogle dage siden cuttet jeg i mig selv for første gang. Jeg føler mig ekstrem ensom. Jeg er ikke glad og et af mine store ønsker er at føle glæde igen og at have et hjem, hvor jeg har forældre som elsker mig. Jeg har lyst til at forsvinde hurtigst som muligt fra denne verden... men jeg ved jeg kommer til at såre en masse mennesker, hvis jeg tager mit eget liv.

Pige, 13 år, til BørneTelefonen



Når myndighederne svigter

Børn og unge kan opleve, at de ikke får hjælp fra myndighederne, når de bryder tavsheden om vold i hjemmet.

På BørneTelefonen rækker børn og unge udsat for vold i hjemmet ud efter hjælp. Nogle af dem fortæller, at de også har bedt om hjælp fra myndighederne. Men de kan opleve, at myndighederne svigter, og når indsatsen ikke hjælper, kan det afholde børnene fra at søge hjælp igen. Nogle fortæller, at de føler, at kommunen lytter mere til deres forældre, end de lytter til dem. De oplever fx, at sagsbehandleren stoler mere på forældrenes fortælling end på børnenes. Det fortæller et barn om i dette brev: "De lyver foran den kontaktperson, der bliver sendt fra kommunen. Jeg har hørt dem lyve over for dem ved at sige ting som, at jeg slår dem og de beskytter dem selv, og andre lignende ting. Jeg er ikke diagnosticeret med depression eller angst, men jeg har ret ekstreme symptomer af det."

Der er også nogle, som føler, at kommunen ikke vil hjælpe. Eller som føler, at kommunen har glemt dem. Det fortæller en pige på 14 år om i et brev til BørneTelefonen. Hun skriver: "Min mor og min stedfar, har slået på mig mange gange. Jeg har en sag, med kommunen som angår hvor jeg skal bo henne, sagen har 'været i gang' i næsten 5 måneder, og jeg har ikke fået noget som helst at vide, om hvad der skal ske. Mit ønske og det som kommune skulle finde ud af, er om jeg kan komme på et bosted, men da jeg ikke har hørt noget i så lang tid føler jeg at de har givet op på mig."

I nogle tilfælde fortæller børn, at det har forværret deres situation i hjemmet, at de har taget kontakt til kommunen. De børn føler sig i særlig grad svigtet. De oplever en fortvivlelse, fordi den hjælp, de rækker ud efter, ikke kommer på den måde, som de håbede på. Nogle fortæller, at de helt har mistet tilliden til de voksne. Det fortæller en 13-årig pige om: "Jeg har det svært hjemme og kommunen er inde over familien. Mine forældre er ikke glade for det og kommer tit med kommentarer og bemærkninger til både det og mig. Der har været utallige møder hos kommunen, hvor mine forældre har sagt en hel masse om, at de gør det ene og andet for mig. Men sandheden er bare, at de ikke gør noget af det de siger. Jeg lider af selvmordstanker og har før gjort selvskade. Jeg føler ikke, at jeg får den hjælp jeg har brug for - overhovedet!"

Sådan hjælper Børns Vilkår

- En case fra Bisidderteamet

Anton på 17 år kontakter Børns Vilkårs Bisidderteam og vil gerne anbringes. Han har det skidt derhjemme. Hans mor er psykisk syg, og faren kontrollerer ham og bruger psykisk vold mod ham. Hvis Anton siger ham imod, spytter faren på ham og siger, han ville ønske, Anton ikke levede. Anton fortæller, at faren også udsætter ham for fysisk vold ca. en gang om ugen og har gjort det, siden Anton var 11 år. I starten greb moren ind og ringede til bedsteforældrene, og bad dem få ham til at stoppe, men nu er hun efterhånden så dårlig, at hun bare er helt passiv. Anton fortæller, at hans far slår med hånden, river ham rundt i håret, slår ham med forskellige ting over benene, armene, på kroppen, imens han forsøger at komme væk. Det sker ofte, fordi Anton har sagt noget, som faren føler er udfordrende eller provokerende. Anton er meget bange for at fortælle alt dette til kommunen, og er derfor stadig anonym. Han vil gerne op til kommunen og tale med dem anonymt om, hvad de vil stille op med en sag som hans, da han ikke tør sige noget, hvis nu han bliver sendt hjem igen til vrede forældre.

Få timer efter mødes Anton og en bisidder fra Børns Vilkår foran kommunen. De taler kort sammen, inden de går ind. Anton oplyser, at han bliver slået ca. en gang om ugen af sin far. Det er med flad hånd og forskellige genstande. Da Anton bliver spurgt om, hvad der sker op til, at faren slår, handler det om, hvorvidt faren har en dårlig dag, og at Anton svarer ham igen eller ikke lige gør det, han siger, i det øjeblik, han siger det. Det er meget små ting. Han taler også ned til ham, spytter på ham og siger, at Anton ikke er hans søn.

Anton og bisidderen møder rådighedsvagten i kommunen. Anton taler kort, men da de snart lukker, sender vagten Anton og bisidderen til Døgnvagten, som vil hjælpe Anton. Han skal dog opgive sin anonymitet, hvilket Anton ikke er sikker på, han vil, hvis de ikke kan garantere ham, at han ikke skal hjem igen. Da de ikke kan garantere noget, er Anton meget usikker på, hvad han vil. Endelig beslutter han at fortælle, hvem han er, hvorefter Døgnvagten tager hjem til hans forældre og taler med dem. Senere kommer de tilbage og oplyser, at forældrene har samtykket til en anbringelse af ham. Anton bliver kørt til en akutplejefamilie og er meget lettet over beslutningen. Det har været en hård dag. Han har været bange, ked af det og usikker på, om han kunne få hjælp. Han er træt, da bisidderen siger farvel til ham, og han bliver kørt af sted efter mange timer hos Døgnvagten.

Efterfølgende får Anton en afgørelse om afslag på anbringelse, da han fylder 18 år inden for kort tid. Kommunen begrundet deres afslag med, at Anton ikke opfylder betingelserne for efterværn. Anton er ikke enig i dette og vil gerne klage over afgørelsen. Med fuldmagt fra Anton, klager Børns Vilkår over kommunes afgørelse om, at han ikke får efterværn i form af en anbringelse uden for hjemmet. Ankestyrelsen hjemsender afgørelsen til kommunen og beder dem om at træffe en ny afgørelse, da de vurderer kommunens afgørelse ugyldig, da den ikke er tilstrækkelig belyst. Kommunen træffer en ny afgørelse, hvor de beslutter at anbringe både Anton og hans lillebror. Dog kan de ikke være anbragt det samme sted. Men Anton er glad for beslutningen og finder sig til rette på sit nye anbringelsessted.

Både Anton og hans bror får beskeder fra forældrene, der forsøger at få dem til at komme hjem igen, men begge børn fastholder, at de vil være anbragt.

Metode

Analyserne i dette notat er baseret på en kvantitativ spørgeskemaundersøgelse i Børns Vilkårs skolepanel. 1.156 elever i 8. klasse har besvaret spørgeskemaet i perioden 15. november 2021 til 12. januar 2022. Derudover er analysen baseret på en gennemgang af ca. 1.500 samtaler på BørneTelefonen, som har handlet om vold.

Dataindsamling ifm. henvendelser til BørneTelefonen

BørneTelefonen består af en række platforme: Telefonisk rådgivning, chat-rådgivning, sms-rådgivning, brevkasse og Børn hjælper børn, som er et forum på børnetelefonen.dk, hvor børn kan rådgive hinanden med voksne som moderatorer. Alle henvendelser til BørneTelefonens fem medier er anonyme og registreres af den enkelte rådgiver, som har haft samtalen eller modereret samtalen i forummet 'Børn hjælper børn'. I registreringen dokumenteres bl.a. hvilke temaer, der indgår i samtalen samt baggrundsoplysninger om køn og alder. Udover den kvantitative dokumentation noterer rådgiveren kvalitative beskrivelser af samtalerne i ca. 25 pct. af samtalerne. For samtaler om vold har vi i 2021 registreret kvalitative beskrivelser for langt de fleste af samtalerne. De kvalitative beskrivelser viser, hvad det er, børn fortæller, når de henvender sig om vold.

Spørgeskemaundersøgelsen

De kvantitative analyser bygger på data indsamlet via et digitalt spørgeskema, der er udsendt til skolebørn i hhv. 5. og 8. klasse. 993 elever i 5. klasse og 1.156 elever i 8. klasse har besvaret undersøgelsen. Det er kun elever i 8. klasse, der har besvaret spørgsmål vedr. vold i hjemmet, og analyserne i dette notat er derfor kun baseret på besvarelserne på dette klassetrin. De skoleklasser, der deltog i undersøgelsen, er en del af Børns Vilkårs skolepanel. Det seneste skolepanel er etableret i efteråret 2020 gennem en stratificeret udvælgelse. Det sikrer repræsentativitet på skoleniveau på centrale parametre – fx skolestørrelse og elevsammensætning. Skolepanelet består af 276 skoleklasser, som vi følger over tre år, fra eleverne går i hhv. 4. og 6. klasse, til de går i hhv. 7. og 9. klasse. Svarprocenten for 8. klassetrin fremgår af tabel 1.

Yderligere information om vores børnepaneller og metoder til børneinddragelse findes på vores hjemmeside: www.bornsvilkar.dk/boernepaneller.

Repræsentativitet

Vi har sammenlignet analyseudvalget med populationsdata hentet fra Danmarks Statistisk på en række centrale parametre. Tabellen nedenfor viser, at elevbesvarelserne i skolepanelet er repræsentative i forhold til køn. De er dog ikke repræsentative i forhold til herkomst og region. Derfor har vi ikke anvendt disse baggrundsvARIABLE i analyserne.

Tabel 1 viser testresultaterne, der er gennemført vha. z-tests med et fastsat signifikansniveau på 80 pct. og en kritisk værdi på $\pm 1,28$. Alle sammenhænge, som indgår i analyserne, er testet ved hjælp af χ^2 . Kun statistisk signifikante sammenhænge ($p < 0,05$) indgår og omtales i analyserne.

Tabel 1: Oversigt over det kvantitative analysegrundlag

Klassetrin	Antal mulige besvarelser	Antal faktiske besvarelser	Svarprocent*
8. klasse	136 klasser	72 klasser	53 pct.
Skoleelever i 8. Klasse	2.870 elever	1.156 elever	40 pct.

*Svarprocenten er beregnet med en gennemsnitlig klassekvotient på 21,1 elever, baseret på tal fra skoleåret 2020/21.

Tabel 2: Repræsentativitet for elever i 8. klasse i undersøgelsen: Køn, herkomst og region

Analyseudvalg				Population			
	Antal	Andel	Antal	Andel	Z-værdi	P-værdi	
Køn	Drenge	559	49,7%	33.497	50,7%	-0,71	0,48
	Piger	566	50,3%	32.516	49,3%	0,71	0,48
	Total	1.125	100%	66.013	100%		
Herkomst	Dansk oprindelse	1.025	90,1%	58.145	88,1%	2,15	0,03
	Indvandrere	45	4,0%	3.187	4,8%	-1,37	0,17
	Efterkommer	67	5,9%	4.681	7,1%	-1,57	0,12
	Total	1.137	100%	66.013	100%		
Region	Hovedstaden	327	28%	19.825	30,0%	-1,26	0,21
	Sjælland	176	15%	9.794	14,8%	0,40	0,69
	Syddanmark	389	34%	14.297	21,7%	9,94	0,00
	Midtjylland	175	15%	15.599	23,6%	-6,77	0,00
	Nordjylland	87	8%	6.498	9,8%	-2,63	0,01
	Total	1.154	100%	66.013	100%		0,00

Vold

Til at undersøge omfanget af fysisk og psykisk vold har vi taget udgangspunkt i det internationalt anerkendte mål Conflict Tactics Scale (CTS). Her spørges der til de reaktioner, børnene har oplevet i tilfælde, hvor de var uenige med de voksne – for at sætte volden i en konkret kontekst for børnene, når de skal svare på spørgsmålene i spørgeskemaet. Se faktaboksen side 9 for at se de konkrete spørgsmål.

Mistrivsel

Mistrivsel måles på baggrund af otte symptomer på mistrivsel, som barnet skal opleve mindst én gang om ugen. De otte symptomer på mistrivsel er: Hovedpine, mavepine, ondt i ryggen, ked af det, irriteret/i dårligt humør, nervøs, svært ved at falde i søvn og svimmel. Skoleeleverne har fået følgende svarmuligheder: 'Næsten hver dag', 'Mere end en gang om ugen', 'Næsten hver uge', 'Næsten hver måned' og 'Sjældent eller aldrig'. Spørgsmålene er lånt fra Skolebørnsundersøgelsen, som er det danske bidrag til det internationale forskningsprojekt 'Health Behaviour in School-aged Children' (HBSC), og spørgsmålene kaldes internationalt 'The HBSC Symptom Check List'.

Selv værd

I vores måling af selvværd har vi anvendt to indikatorer, som er inspireret af Rosenbergs Self-Esteem Scale (Rosenberg, 1965): 'Jeg er for det meste tilfreds med mig selv' og 'Nogle gange føler jeg, at jeg ikke er noget værd'. Respondenterne har haft følgende svarmuligheder: 'Helt enig', 'Enig', 'Hverken eller', 'Uenig' og 'Helt uenig'. Den sidste indikator har vi efterfølgende vendt om, og dernæst er svarene samlet i et indeks.

Livstilfredshed

I vores måling af livstilfredshed har vi anvendt Cantrills Ladder, hvor respondenterne bliver stillet spørgsmålet: "Her er en stige. Trin 10 betyder 'Det bedst mulige liv' for dig, og trin 0 betyder 'Det værst mulige liv' for dig. Hvor på stigen synes du selv, du er for tiden?". På denne type skala kan værdierne 0-5 betegnes som 'lav livstilfredshed', 6-8 som 'moderat livstilfredshed' og 9-10 som 'høj livstilfredshed'.

Ensomhed

I vores måling af ensomhed anvendes en forkortet version af UCLA Loneliness Scale bestående af tre spørgsmål, som er udviklet til brug i større befolkningsundersøgelser. Den forkortede version af skalaen betegnes 'The Three Item Loneliness Scale' (TILS). Et amerikansk valideringsstudie har påvist en stærk sammenhæng (korrelation) mellem UCLA og TILS. Det tyder således på, at de tre spørgsmål indfanger en væsentlig del af den ensomhedsfølelse, der belyses af det fulde instrument. Tilsammen danner spørgsmålene en skala rangerende fra 3-9. En høj score indikerer høj grad af ensomhed. I denne undersøgelse anvender vi en dummy, således at man fremgår som værende ensom, hvis man scorer 7-9, som i andre studier defineres som 'svær ensomhed'.



Jeg oplever vold i mit hjem fra både min mor og min far. Jeg bliver både fysisk og psykisk slået af mine forældre. Jeg føler mig ekstrem ensom.

Pige, 13 år, til BørneTelefonen

Litteratur

Børnerådet (2016): Børneindblik 7/16: Fysisk og psykisk vold er stadig en del af mange børns hverdag. Analysenotat fra Børnerådet, Nr. 7/2016, 3. Årgang, November 2016.

Debowska, A., Willmott, D., Boduszek, D., & Jones, A. D. (2017). What do we know about child abuse and neglect patterns of co-occurrence? A systematic review of profiling studies and recommendations for future research. *Child Abuse & Neglect*, 70, 100-111.

Kim, K., Mennen, F. E., & Trickett, P. K. (2017). Patterns and correlates of co-occurrence among multiple types of child maltreatment. *Child & family social work*, 22(1), 492-502.

Lev uden vold (2018): Socialfaglig definition af psykisk vold i nære relationer.

Lyk-Jensen, S.V., et al. (2017): Børn, der oplever vold i familien. SFI- Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.

Merians, A. N., Baker, M. R., Frazier, P., & Lust, K. (2019). Outcomes related to adverse childhood experiences in college students: Comparing latent class analysis and cumulative risk. *Child Abuse & Neglect*, 87, 51-64.

Muniz, C. N., Fox, B., Miley, L. N., Delisi, M., Cigarran, G. P., & Birnbaum, A. (2019). The Effects of Adverse Childhood Experiences on Internalizing Versus Externalizing Outcomes. *Criminal Justice and Behavior*, 46(4), 568-589.

Oldrup, H. (2016): Vold og seksuelle overgreb mod børn og unge i Danmark 2016. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.

Ottosen, M.H et al. (2020): Psykisk vold mod børn i hjemmet – et vidensgrundlag. VIVE-Viden til Velfærd.

Rosenberg M. (1965): *Society and the adolescent self-image*. Princeton, NJ: Princeton University Press

Socialstyrelsen (2022): <https://socialstyrelsen.dk/voksne/vold-i-naere-relationer/viden-om-vold>

Socialstyrelsen (2022): <https://socialstyrelsen.dk/voksne/vold-i-naere-relationer/viden-om-vold/typer-af-vold/psykisk-vold>

Spinazzola, J., Hodgdon, H., Liang, L.-J., Ford, J. D., Layne, C. M., Pynoos, R., Briggs, E. C., Stolbach, B., & Kisiel, C. (2014). Unseen wounds: The contribution of psychological maltreatment to child and adolescent mental health and risk outcomes. *Psychological Trauma: Theory, Research, Practice, and Policy*, 6 (Suppl 1), S18-S28.

Straus, M. et al. (1998): Identification of child maltreatment with the ParentChild Conflict Tactics Scales: Development and psychometric data for a national sample of American parents. *Child Abuse & Neglect*, 22(4), s. 249-270.

Noter

¹ <https://socialstyrelsen.dk/udgivelser/arsstatistik-om-de-danske-bornehuse-2019>

² Straus, M. et al. (1998): Identification of child maltreatment with the ParentChild Conflict Tactics Scales: Development and psychometric data for a national sample of American parents. *Child Abuse & Neglect*, 22(4), s. 249-270.

³ Socialstyrelsen (2022): <https://socialstyrelsen.dk/voksne/vold-i-naere-relationer/viden-om-vold>

⁴ Straus, M. et al. (1998): Identification of child maltreatment with the ParentChild Conflict Tactics Scales: Development and psychometric data for a national sample of American parents. *Child Abuse & Neglect*, 22(4), s. 249-270.

⁵ I undersøgelsen angiver 247, at de har været udsat for fysisk vold, 878 angiver, at de ikke har været udsat for fysisk vold, mens 31 unge ikke har besvaret spørgsmålet.

⁶ Lev uden vold (2018): Socialfaglig definition af psykisk vold i nære relationer.

⁷ Socialstyrelsen (2022): <https://socialstyrelsen.dk/voksne/vold-i-naere-relationer/viden-om-vold/typer-af-vold/psykisk-vold>

⁸ Figuren er lånt af Lev Uden Vold fra publikationen Lev uden vold (2018): Socialfaglig definition af psykisk vold i nære relationer.

⁹ Lyk-Jensen, S.V., et al. (2017): Børn, der oplever vold i familien. SFI- Det Nationale Forskningscenter for Velfærd. Ottosen, M.H et al. (2020): Psykisk vold mod børn i hjemmet – et vidensgrundlag. VIVE-Viden til Velfærd.

¹⁰ Merians, A. N., Baker, M. R., Frazier, P., & Lust, K. (2019). Outcomes related to adverse childhood experiences in college students: Comparing latent class analysis and cumulative risk. *Child Abuse & Neglect*, 87, 51–64; Kim, K., Mennen, F. E., & Trickett, P. K. (2017). Patterns and correlates of co-occurrence among multiple types of child maltreatment. *Child & family social work*, 22(1), 492–502; Spinazzola, J., Hodgdon, H., Liang, L.-J., Ford, J. D., Layne, C. M., Pynoos, R., Briggs, E. C., Stolbach, B., & Kisiel, C. (2014). Unseen wounds: The contribution of psychological maltreatment to child and adolescent mental health and risk outcomes. *Psychological Trauma: Theory, Research, Practice, and Policy*, 6 (Suppl 1), S18–S28; Muniz, C. N., Fox, B., Miley, L. N., Delisi, M., Cigarran, G. P., & Birnbaum, A. (2019). The Effects of Adverse Childhood Experiences on Internalizing Versus Externalizing Outcomes. *Criminal Justice and Behavior*, 46(4), 568-589; Debowska, A., Willmott, D., Boduszek, D., & Jones, A. D. (2017). What do we know about child abuse and neglect patterns of co-occurrence? A systematic review of profiling studies and recommendations for future research. *Child Abuse & Neglect*, 70, 100-111.



Kolofon

Ansvarshavende redaktør: Signe Korsgaard

Redigering: Marianne Bom og Rie Jerichow, Publicér

Analyseansvarlig: Anne Marie Bach Svendsen og Ida Haahr-Pedersen

Tekst og analyse: Ida Haahr-Pedersen, Anne Marie Bach Svendsen, Jette Jensen,
Sørine Vesth Rasmussen, Freja Clara Kern-Jespersen og Khanhvan Tran

Dataindsamling: Louise Holbek Kønigsfeldt og Anne Marie Bach Svendsen

Illustrationer: Mads Ortmann

Forsidebillede: Dev Asangbom

Udgivelsesår: April 2022

STOP
SVIGT

BØRNS
VILKÅR